

РЕЦЕНЗИЯ

от

Чл.кор. Професор Николай Цанков, д.м.н.

Ачибадем- Ситиклиник -Токуда болница - София

на

дисертационен труд на тема

**“ЕКЗЕМА НА РЪЦЕТЕ –
КЛИНИКО-ЕПИДЕМИОЛОГИЧЕН И ЕТИОЛОГИЧЕН АНАЛИЗ“**

за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

професионално направление 7.1 Медицина

докторска програма «Дерматология и венерология»

Автор на дисертационния труд: Адриана Дианова Ангелова

Форма на докторантурата: редовен докторант

Катедра: Катедра „Дерматовенерология и алергология” - МУ-Плевен

Тема: „ Екзема на ръцете-клинико-епидемиологичен и етиологичен анализ”

Научни ръководители: Проф. д-р Димитър Константинов Господинов, д.м.н.,

Проф. д-р Жана Стоянова Казанджиева, д.м.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с правилника и процедурата за придобиване на научна и образователна степен „Доктор“ към МУ - Плевен и включва всички документи, които се изискват от научните институции.

2. Актуалност на проблематиката

Представеният ми за оценка дисертационният труд на тема: „Екзема на ръцете – клинико-епидемиологичен и етиологичен анализ ” разглежда изключително важен дерматологичен проблем. Честотата на екземата на ръцете варира между 10% и 14% от общата популация, което прави заболяването изключително значимо и поради локализацията, тясно свързано с качеството на живот на пациентите. Има още 2 факта, които допълнително очертаха екземата на ръцете като безспорен социално значим здравен проблем. Първият факт е свързан с пандемията COVID 19. По време и след

пандемията се отчете многократно увеличение на честотата на екземата на ръцете. Това се дължи както на увеличената честота на измиване на ръцете вследствие страхът от инфектиране (повече от 20-30 пъти дневно), така и на използването на силни дезинфекциращи и измивни средства за почистване на кожата и дома. Вторият факт е свързан с екземата на ръцете като професионално заболяване. Професионалната екзема на ръцете е едно от най-често регистрираните професионални заболявания и безспорно представлява сериозен диагностичен и терапевтичен проблем

3. Познание на проблема

Дисертационният труд се състои от 108 страници и онагледен с 36 фигури, 26 таблици и 6 приложения. Литературата съдържа 164 заглавия, 6 на кирилица и 158 на латиница, като част от литературата на латиница е на български автори.

Целта на дисертационният труд „Да се установи ролята на екзогенните фактори за появата и развитието на екземата на ръката и да се проучи епидемиологията и клинично-морфологичния спектър на заболяването за българската популация“ е формулирана ясно и се фокусира върху особеностите в диагностиката на заболяването, които съответно водят до по-точна терапевтична преценка и анализ на ефекта от терапията. Поставените 7 задачи са конкретни и могат да доведат до постигането ѝ.

4. Методика на изследването

Методиката на изследването позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд. Използвани са подходящи за целта на дисертационния труд научно-изследователски и статистически методи (епидемиологично и клинично изследване, епикутанно тестване - S-1000, MN-1000 и ковид-серия, MOALHA индекс). Методиката на изследването позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд. Използваните статистически методи правят получените резултати реални и обективни.

Големият брой изследвани пациенти и съответно пациенти с положителни реакции при епикутанното тестване позволява да бъдат направени значими изводи в отговор на поставените задачи.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Трудът е структуриран съобразно изискванията и съдържа увод, цел и задачи, материал и методи, резултати, обсъждане, изводи, приноси и библиография. Представени са и научните трудове публикувани от дисертанта по темата.

Доброто познаване на проблемите на екзема на ръцете от докторанта личи от обзора на дисертационния труд. - 28 страници. Обзорът е подробен, разглежда съвременната класификация, етиопатогенезата, клиничната картина, диагностиката и терапевтичните подходи при екзема на ръцете и показва добрата информираност на кандидата и възможността му за правилно анализиране на дисертационния материал.

- В раздела “Материал и методи” детайлно са разгледани пациентите - При 519 пациенти е проведено епикутанно тестване със стандартна европейска серия ЕСС (S-1000), като при 260 от тях са отчетени положителни реакции (общо 496 положителни теста).
- При 87 пациенти с екзема на ръцете са отчетени 172 положителни реакции.
- При 40 жени – маникюристи и нокътни техници е проведено тестване за контактна свръхчувствителност към (мет)акрилати (cat. MN: 1000 (Nails); Chemotechnique Diagnostics, Vellinge, Sweden). Всички са показали общо 196 положителни реакции
- При 361 пациенти с екзема на ръцете е направено сравнително проучване на положителните реакции преди и след пандемията
- При 28 медицински специалисти (21 жени и 7 мъже на средна възраст 44,80 години) е проведено тестване и със специална Ковид-серия. Това е първото проучване на медицински специалисти с екзема на ръцете по време на Ковид-пандемията в Р. България

Методите на изследване позволяват постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите..

Резултатите са разгледани съобразно поставените 7 задачи и са представени добре със съответните таблици и фигури. От собствените проучвания намирам че с най-голяма стойност са анализът на контактната свръхчувствителност при 260 пациенти с положителни резултати от епикутанното тестване и установяването на atopичната диатеза като значим рисков фактор за развитие на екзема на ръцете, като е установен близо 2,5 пъти по-висок риск.

Обсъждането е структурирано в няколко раздела – контактна алергия и екзема на ръцете, алергия към метали, алергия към консерванти, алергия към аромати, алергия към акрилати, екзема на ръцете и COVID 19 пандемия. Така е постигната логична последователност и прегледност в структурата на дисертационния труд.

Дисертационният труд е написан на 108 страници и онагледен с достатъчен брой таблици, фигури и приложения, от които 2 стр.- въведение, 28 стр.- литературен обзор, 1 стр.- цел и задачи, 7 стр. -материали и методи, 31 стр.- собствени резултати, 8 стр.- обсъждане, 2 стр.- изводи, 1 стр.- приноси.

Направени са 7 извода на базата на резултатите от проучванията, като най-интересни са изводи №5 и №6, които разглеждат сравнителния анализ на пациентите с контактна алергия и с екзема на ръцете в периода до началото на Ковид-пандемията (до 2019 г.) и по време и след края на пандемията и съответно положителните реакции от епикутанното тестване при медицински специалист. Направените изводи отговарят на поставените цели на дисертационния труд. Приносите са добре формулирани и разделени на оригинални (2); научно-теоретични (2); научно-практически (3).

Не откривам елементи на плагиаризъм и намирам представените данни за оригинални и интересни.

6. Преценка на наукометричните критерии

Докторантът представя 4 публикации по темата на дисертацията, от които 3 са в български научни списания, а 1 е публикувана в Journal of Biomedical and Clinical Research. Представените публикации на докторанта по темата покриват изискуемия обем за защита на дисертационен труд.

Участието в научни форуми по темата на дисертационния труд се изразява в 7 участия в български и международни конгреси и конференции (6 като представящ автор) и 1 участие с постер в 31 конгрес на EADV в Милано, 2022 г.

Д-р Ангелова изцяло отговаря на изискуемите наукометрични критерии на МУ – Плевен съгласно правилника за развитие на академичния състав на МУ – Плевен за придобиване на научната степен „доктор“.

7. Автореферат

Авторефератът съдържа 46 страници и включва в съкратен вид основните раздели на дисертационния труд. Съдържанието на автореферата отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

8. Заключение

След като се запознах внимателно с представената ми документация за професионалното и научно развитие на д-р Адриана Ангелова считам, че дисертационният труд на тема: „Екзема

на ръцете – клинико-епидемиологичен и етиологичен анализ” съдържа оригинални, научно-теоретични и научно-практични резултати, които представляват принос в проучванията на тема „ екзема/контактен дерматит“ в нашата страна и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Плевен.

Дисертационният труд показва, че дисертантът притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на д-р Адриана Ангелова по докторска програма «Дерматология и венерология»

19.03.2026 г.

На основание чл.59 от ЗЗЛД

Чл.кор. Професор Николай Цанков, д.м.н.

REVIEW

OPINION

by

Assoc. Member Prof. Nikolay Tsankov, MD, PhD

Acibadem City Clinic Tokuda Hospital – Sofia

on

a dissertation thesis entitled

**“HAND ECZEMA –
CLINICAL, EPIDEMIOLOGICAL AND ETIOLOGICAL ANALYSIS”**

for the award of the educational and scientific degree 'Doctor (PhD)'

professional field 7.1 Medicine

doctoral program 'Dermatology and Venereology'

Author of the dissertation: Adriana Diyanova Angelova

Form of doctoral study: External PhD student

Department: Department of Dermatovenereology and Allergology – Medical University,
Pleven

Scientific supervisors:

Prof. Dimitar Konstantinov Gospodinov, MD, PhD

Prof. Zhana Stoyanova Kazandzhieva, MD

1. General presentation of the procedure and PhD student

The submitted set of materials, both in printed and electronic form, complies with the regulations and procedures for acquiring the educational and scientific degree “Doctor (PhD)” at the Medical University – Pleven and includes all documents required by academic institutions.

2. Relevance of the research topic

The dissertation addresses an extremely important dermatological problem. The prevalence of hand eczema ranges between 10% and 14% of the general population, making it highly significant, especially due to its localization and its strong impact on patients’ quality of life.

Two additional factors further emphasize its social importance. The first is related to the COVID-19 pandemic. During and after the pandemic, a significant increase in the incidence of hand eczema was observed. This is due to increased hand washing (more than 20–30 times daily) and the frequent use of strong disinfectants and cleaning agents.

The second factor is its role as an occupational disease. Occupational hand eczema is among the most commonly registered occupational diseases and represents a serious diagnostic and therapeutic challenge.

3. Knowledge of the problem

The dissertation consists of 108 pages, illustrated with 36 figures, 26 tables, and 6 appendices. The references include 164 sources. The literature contains 164 titles, 6 in Cyrillic and 158 in Latin, part of the literature in Latin being by Bulgarian authors.

The aim is to establish the role of exogenous factors in the occurrence and development of hand eczema and to study the epidemiology and clinical-morphological spectrum of the disease in the Bulgarian population is clearly formulated and focuses on the features

of the diagnosis of the disease, which respectively lead to a more accurate therapeutic assessment and analysis of the effect of the therapy.

Seven objectives are clearly formulated.

4. Methodology

The research methodology allows achieving the set goal and obtaining an adequate answer to the tasks solved in the dissertation. Appropriate clinical, epidemiological, and statistical methods were used, including patch testing (S-1000, MN-1000, COVID series) and MOAHLFA index. The methodology ensures reliable and objective results. The large number of examined patients allows meaningful conclusions. The large number of patients studied and, accordingly, patients with positive reactions in epicutaneous testing allows significant conclusions to be drawn in response to the tasks set.

5. Evaluation and contributions

The dissertation is structured according to the requirements and includes an introduction, aim and objectives, materials and methods, results, discussion, conclusions, contributions, and bibliography. The scientific publications by the doctoral candidate on the topic are also presented.

The candidate's good understanding of hand eczema issues is evident from the review section of the dissertation – 28 pages. The review is detailed, covering the current classification, etiopathogenesis, clinical presentation, diagnostics, and therapeutic approaches for hand eczema, demonstrating the candidate's well-informed knowledge and ability to properly analyze the dissertation material.

- In the “Materials and Methods” section, the patients are examined in detail: 519 patients underwent patch testing with the standard European series ESS (S-1000), with 260 of them showing positive reactions (a total of 496 positive tests).
- Among 87 patients with hand eczema, 172 positive reactions were recorded.
- In 40 women – manicurists and nail technicians – testing for contact hypersensitivity to (meth)acrylates was conducted (cat. MN: 1000 (Nails); Chemotechnique Diagnostics, Vellinge, Sweden), with a total of 196 positive reactions observed.
- Among 361 patients with hand eczema, a comparative study was conducted of positive reactions before and after the pandemic.
- In 28 medical professionals (21 women and 7 men, mean age 44.8 years), testing was also conducted using a special COVID series. This is the first study of

medical professionals with hand eczema during the COVID-19 pandemic in Bulgaria.

The research methods allow for achieving the set aim and obtaining adequate answers to the objectives.

The results are presented according to the seven defined objectives and are clearly illustrated with corresponding tables and figures. From the original studies, the most significant findings are the analysis of contact hypersensitivity in 260 patients with positive patch test results and the identification of atopic diathesis as a significant risk factor for developing hand eczema, showing an approximately 2.5 times higher risk.

The discussion is structured into several sections – contact allergy and hand eczema, metal allergy, preservative allergy, fragrance allergy, acrylate allergy, hand eczema, and the COVID-19 pandemic. This ensures logical sequencing and clarity in the dissertation structure.

The dissertation comprises 108 pages and is illustrated with a sufficient number of tables, figures, and appendices, including: 2 pages – introduction, 28 pages – literature review, 1 page – aim and objectives, 7 pages – materials and methods, 31 pages – original results, 8 pages – discussion, 2 pages – conclusions, 1 page – contributions.

Seven conclusions are drawn based on the research results, with conclusions No. 5 and No. 6 being particularly interesting, as they analyze patients with contact allergy and hand eczema before the COVID-19 pandemic (up to 2019) and during and after the pandemic, as well as the positive patch test reactions in medical professionals. The conclusions address the objectives set out in the dissertation. The contributions are clearly formulated and divided into original (2), scientific-theoretical (2), and scientific-practical (3).

No elements of plagiarism were detected, and the presented data are considered original and of interest

6. Scientometric criteria

The doctoral student presents 4 publications on the topic of the dissertation, of which 3 are in Bulgarian scientific journals, and 1 is published in the Journal of Biomedical and Clinical Research. The doctoral student's presented publications on the topic cover the required volume for the defense of a dissertation.

Participation in scientific forums on the topic of the dissertation is expressed in 7 participations in Bulgarian and international congresses and conferences (6 as a presenting author) and 1 participation with a poster in the 31st EADV congress in Milan, 2022.

Dr. Angelova fully meets the required scientometric criteria of MU - Pleven according to the regulations for the development of the academic staff of MU - Pleven for the acquisition of the scientific degree "doctor".

7. Summary of the thesis

The abstract contains 46 pages and reflects the main results of the dissertation. The content of the abstract reflects the main results achieved in the dissertation.

8. Conclusion

After carefully reviewing the documentation presented to me on the professional and scientific development of Dr. Adriana Angelova, I believe that the dissertation on the topic: "Hand eczema - clinical-epidemiological and etiological analysis" contains original, scientific-theoretical and scientific-practical results, which represent a contribution to the research on the topic of "eczema/contact dermatitis" in our country and meet all the requirements of the Act on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ADACRB), the Regulations for the implementation of the ADACRB and the Regulations of the Medical University - Pleven.

The dissertation contains original scientific and practical contributions and meets all legal and academic requirements.

The candidate demonstrates strong theoretical knowledge and ability for independent research.

I confidently give a positive evaluation and recommend awarding the degree 'Doctor (PhD)' to Dr. Adriana Angelova.

19.03.2026

На основание чл.59 от ЗЗЛД

Assoc. Member Prof. Nikolay Tsankov, MD, PhD